

SPRÁVA PRE MÉDIÁ

Autor textu slovenskej hymny Janko Matúška sa narodil pred 200 rokmi

▪ KOŠICE 8. JANUÁRA 2021

Pred dvesto rokmi – 10. januára 1821 – sa narodil **Janko Matúška**, štúrovský básnik, prozaik, dramatik, publicista a autor textu slovenskej štátnej hymny *Nad Tatrou sa blýska*.

„Literárna tvorba Janka Matúšku úzko súvisela s národnobuditeľskými aktivitami štúrovej generácie, čoho výsledkom je aj vlastenecký piesňový text pod názvom *Dobrovoľnícka*, ktorý dnes všetci poznáme ako štátnu hymnu Slovenskej republiky,“ pripomína **Marián Gladiš** z **Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**.

„V roku 1839 začal Janko Matúška študovať na evanjelickom lýceu v Bratislave, na ktorom od roku 1840 prednášal aj Ľudovít Štúr. Na mladých slovenských študentov mal Štúr enormný vplyv. Keď mu v čase silnejúcej maďarizácie na prelome rokov 1843 a 1844 zakázali prednášať, oddaní študenti opustili na protest bratislavské lýceum. Medzi nimi aj Janko Matúška, ktorý pod vplyvom týchto udalostí napísal spomínaný vlastenecký text na melódiu ľudovej piesne *Kopala studienku*.“

Časť revoltujúcich študentov sa rozhodla doštudovať na lýceu v Levoči. Cestou z Bratislavy si spievali Matúškovu pieseň...

O jeho autorstve sa však dlho polemizovalo. Báseň *Dobrovoľnícka* síce vyšla tlačou už v roku 1849 a následne aj v roku 1851 v *Domovej pokladnici*, v oboch prípadoch však bez uvedenia mena autora.

„Matúškovo autorstvo potvrdzovali viaceré osobné memoáre – napríklad Jozefa Podhradského, ktorý spomínal, ako hral na gitare nápev *Kopala studienku*, zatiaľ čo Janko Matúška tvoril text –, ale predovšetkým rukopisná pozostalosť po Viliamovi Paulinym-Tóthovi, ktorý text zaznamenal v roku 1844 pod názvom *Prešporskí Slováci, budúci Levočania*, v origináli *Prešporský Slowáci, budaucj Lewočané*, a to aj s uvedením mena autora – Janka Matúšku,“ spresňuje M. Gladiš.

Matúškov rukopis sa nanešťastie nezachoval, a tak písomný záznam Viliama Paulinyho-Tótha je s najväčšou pravdepodobnosťou najstarším zápisom textu slovenskej štátnej hymny. Je uložený v Literárnom archíve Slovenskej národnej knižnice v Martine:

1844

Prešporský Slowáci, budaucj Lewočané

Ponad Tatrau blyská hromi diwo bigau
Zastawme jch bratia
Weť sa oni stratia
Slowaci ožigau.

To Slowensko naše posjal tvrdo spalo
Ale blesky hromu
Zbuzugú ho k tomu
Aby sa prebralo.

To Slowensko naše posjal roztracené
Wrahowja šturmu
Slowakou spogugu
W miesto založené.

Už Slowensko stává lůžko zanechává
Hoi Rodinko milá
Hodina odbyla
Sčasná matka Sláwa.

Nech si kdo chce hwjždá nech spjewá ak muože
Mi sa držme spolu
Spolu w tomto kolu
Nik nás nepremuóže.

Ešče duby rastú na Krywanskég strane
Kdo gak Slowák chodj
Nech knihy zahodj
A mezi nás stane.

Janko Matúška

Nepodpísaná verzia textu uverejnená v *Domovej pokladnici* – v sekcii *Básnická záhradka* pod súborným označením *Pesničky slovenských bojovníkov* (1851, roč. 5, s. 242):

Dobrovoľnícka.

Nad Tatrou sa blíska, hromy d'ivo bijú :::
Zastavme jich braťja, veď sa ony straťja
Slováci ožiju :::

To Slovensko naše dosjal tvrdo spalo :::
Ale blesky hromu zbudzujú ho k tomu,
Aby sa prebralo :::

Eště jedle rastú na krivánskej straňe :::
Kdo slovensky cítí, ñech sa šable chiťí
A medzi nás staňe :::

Už Slovensko vstáva, puta si strháva :::
Hej, rodina milá! hodina odbila
Žije matka Sláva :::

- SPRACOVAL A MÉDIÁM SPROSTREDKOVAL

PhDr. Marián Gladiš, PhD.
Filozofická fakulta UPJŠ v Košiciach